

دو گروه وجه تسلیم نمایم و بجهت لازم شود بدوئت برسانیم. در روز داخل خط جمع آوری پولیم بکنیم و پنجاه تومان از یک مجلس جمع شده که ما را خیای امیدوار نموده است که از پنجاه گروه هم سربالا خواهد زد سپس مجلس ختم گردید.

مذاکرات دارالشوری ملی روز پنجشنبه پنجم شوال ۱۳۲۴

پس از اجتماع و کلا واقفای مجلس

حاج شیخ الرئیس از ترتیب عمل ننان سؤال کرد صنیع الدوله رئیس گفت عمل ننان مفوض بعهده حاج امین الضرب است سیدالعلماء گفت: فعل ننان بسیار مغشوش است باید هر کسی بچنان بودی مخصوص بنویسد که جلوگیری نمایند و عمل مالیات هم بسیار مغشوش است بجهت اینکه مالیات سنا آتیه را هم حواله کرده اند که باید مالیات را برای مخارج سرباز بدهند و دیگر باید خانه جات متعمم باشد و بعد از این کسی نتواند ببرد و دیگر باید اشخاص تماشایی هر چه را در مجلس می شنوند از روی تحقیق و دقت باشد که اسباب اتهام مجلس نشود **حاج شیخ علی** گفت در باب نظامنامه بنا بر چه شد رئیس گفت اجازه حاصل شد که طبع شود شیخ الم افین سؤال کرد مگر نظامنامه را تا کتون نداده اند رئیس گفت منظور از این نظامنامه اساسی نیست (مقصود نظامنامه داخلی بود).

حاج سید محمد صراف استفسار از نظامنامه اساسی نمود صنیع الدوله گفت باید یک مرتبه در دربار قرائت شود بعد بحضور همایونی رفته بصره برسد (در اینجا بنا بر این شد که بعد از حضور تمام و کلا تصویب آنها مذاکره مطالبه نظامنامه شود) آقا میرزا طاهر گفت بنا بود ترتیب نظامنامه بصویب و کلا باشد و در دستخط هم مینظور ذکر شده و دیگر مقید بلا حظه وزراء شده بود پس لازم نیست وزراء ملاحظه نمایند صنیع الدوله اظهار داشت: شامی گویند آنچه در دستخط نوشته فوراً معرفی خواهد شد اینطور نیست. **حاج حاجی سید نصرالله** اظهار نمود تلگرافی از انزلی بجناب رئیس رسیده خواستند بفرمایند (خوانده شد) در این موقع مغیر همایون را خواسته تحقیقات در خصوص عمل مامی صوف و قرائت داد امر شلیات کردند بعداً جناب حاج سید محمد گفت در عمل نظامنامه چه میگویند مجد الملک گفت هر گاه نظامنامه را ندهند نباید اسرار بکنیم همان دستخط ای ما کافی است

در این موقع حاجی سید نصرالله تلگراف نظم اهالی انزلی را خواند (در خصوص سید مامی و قرائت نامه ایازوف) آقا میرزا سید محمد اظهار نمود بن هم چنینی بقره تلگراف در این خصوص مغایر شده و حالا هم مراد در تلگرافخانه خواسته اند عن همسر خود را فرستاده ام که هر گاه مطلب مهم باشد بعد از مجلس بتلگراف اطلاع بدم.

آقا میرزا محمود اظهار نمود هر قدر تلگراف فوری از اطراف میرسد باید جواب فوری داده شود عساکر شیخ محمد علی اظهار نمود بدون تحقیق که نمیتوان جواب داد آقا میرزا محمود اظهار نمود جواب در تلگراف اجالی بگویند که همه در این جواب میشوند

حاجی سید ابراهیم گفت جواب تلگراف سرباز باید معاینه شود (در این موقع قاضی فتاح سردستانی اظهار نظر نموده و اسناد خود را قرائت کرد اغلب و کلا اظهار داشتند که این کار شخصی است و از موضوع وظائف مجلس خارج است. شخص دیگر از سخنان اهالی جهرم اظهار نظم نمود که مباشر حقوق دیوانی در مقابل مقدار قابل حقوق دیوانی مبالغه کزاف از رعایا دریافت مینماید) در خصوص عمل قاضی فتاح بعد از مذاکرات بنا بر این شد که نوبت جات و اسناد خود را بدفتر مجلس بیاورد و از طرف مجلس شرحی بوزارت عدلیه اظهار شود در این موقع قاضی فتاح دستخط ولیعهد را قرائت نمود صنیع الدوله باو اطمینان داده و اظهار داشت که در این خصوص اقدامات کافی خواهد شد.

حاجی سید محمد باقر گفت تمام و کلا حاضرند. رئیس اظهار نمود آری بطور سختی باید مطالبه نظامنامه را نمود. حاج سید محمد گفت لازم نیست بطور سختی باشد باید بتونن تذکره مطالبه نمود. و کمال رعایا که از و کلا همندان است لایحه اظهار نمود و خواست بفرماید رئیس گفت اعتبار نامه خودتان را همراه آورده اید یانه جواب دادند همراه ندارم گفت پس لایحه بماند تا روز دیگر که اعتبارنامه خود را بیاورید آنوقت لایحه خوانده شود. آقای میرزا محسن گفت لایحه است از طرف ملت که جناب حاج سید نصرالله میخواهند بفرمایند بدشروع بخوانند آن لایحه شد (ملخص مضمون آن تقریباً این است که ماموم ملت لزجان عمل دست کشیده و برای حفظ حقوق خود از دست اندازی خارجه و زیر دستی اجانب نامه جا نلتقدم استفاده ایم و مرک را بر زیر دستی اجانب ترجیح میدهم و نتوان این ملت در اداء قروض شاهزادگان بزرگ دست تمذبات خود را کوتاه نموده و از ایداه رهیت صرف نظر کنند و منافع شخصی خود را بر عوائد ملیه ترجیح ندهند گویا حالا هم که دولت مشغول استقرض است و به همراهی و معاونت ملت میخواهد رفع احتیاجات لازمه خود را بنماید تصور انتفاع برای خود میکنند)

پس از قرائت این لایحه غالب و کلا از تنبه و بیداری و احساسات ملت و اظهار اینگونه لوایح اظهار حسرت و خوشحالی بگردید سیدالعلماء اظهار کرد که در خصوص نظام نامه لازم است لایحه بعد از اظهار نظر نوشته شود رئیس جواب داد که نوشته و فرستاده شده است.

مذاکرات مجلس شنبه هفتم شهر شوال ۱۳۲۴

پس از حضور و کلا واقفای مجلس

رئیس - معلوم میشود اجزاء مجلس خیلی کار دارند هر چه روزها در صحنه حاضر میشوند و چون قانون مجلس ملی این است که قبل از حضور و کلا شروع صحبت نمیشود باید وقتی که و کلا حاضرند بعد از این باب تکلیف تعیین کرد (در این موقع سید خالوی پسر آقا سید حسین کدر واقعه غصه ای بجمع موقوف مقرر شده بود و سابقه در طلب اتل آقا سید حسین و اصلاح این هم مجلس شکایت کرده بود و در این خصوص از مجلس شرحی بفرمود عظمی نوشته شده بود برای مطالبه جواب آقا کافند بجناب آینه عنوان مطلب کرده.)

رئیس - صدرات عظمی امر شمارا بحکومت ارجاع کرده اند.

سید مزبور - سابقاً هم رجوع بحکومت شده و جز یکماه مصلی فایده دیگر نبخشید حالا هم همانطور خواهد بود (جواب صدرات عظمی در این باب قرائت و مقرر شد مجدداً شرحی نوشته شود)

حاجی شیخ علی - امر طبع روزنامه بکجا رسید.

آقا میرزا محسن - آنچه راجع بمادود انجام یافته و از فردا شروع طبع روزنامه میشود.

حاج شیخ علی - کار طبع نظامنامه داخلی بکجا رسید.

محقق الدوله - علت توقیف طبع روزنامه تابعال مانیست وزارت انظباط و چاپ نکردن علیه ها بود. فعلا که دستخط همایونی در آزادی مطبوعات مجلس صادر شده همین در ورزه طبع خواهد رسید.

حاج شیخ علی - لازم است اسرار داخلی خود را منظم نمائید ترتیب ورود تماشایی و سهیلات نوشتن وقایع نگاران و وقت حضور و کلا و ترتیب نشست و برخاست آنها را مرتب کنید.

رئیس - و کلا اینکه دیر بجاس می آیند در خارج مشغول ترتیب تأسیس بانک ملی میباشد و گمان میرود تا و کلا ولایات وارد شوند انتظام ترتیب اوقیلت حضور و کلا ممکن نباشد.

آقا میرزا ظاهر - اشخاصی که ترتیب کار خود را منظم نمی کنند چگونه می خواهند امور مملکت را منظم نمایند.

آقا سید حسین - چرا اشخاص محترم حاضر شده و معطل ورود سایرین بشوند. علاوه بر این مجلس معدلت که ما میگوئیم گویا بعد از این باید تأسیس شود والا باینکه دان مظلومین از هر طرف بلند است چرا مجلس وظیفه خود را مداخله در امور شخصی نینداند و با ابطال تکلیف مظلومین چیست و دفع ظلم را از که بخواهند و در این صورت چرا دیوان عدالت و مجلس تحقیق تشکیل نمیشود و چرا جواب هراض و تلگرافات مردم را معین نمیکند.

شهیدی باقر - و کلا میخواهند دو ساعت بغروب مانده حاضر و یک از شرفه متفرق شوند.

صدیقی حضرت - گویا و کلا معلم و محصل لازم دارند.

شهیدی باقر - حضرات تماشایی میگویند اگر بعد از این و کلا بخواهند در حضور بمجلس تأخیر کنند عده تماشایی زیاد خواهد شد.

رئیس - مکتوبی بتوان جناب سعد الدوله رسیده آیا اجازه گشودن آن را داریم.

سعد الدوله - چون باید در مجلس قرائت شود باز کنید.

رئیس بعد از گشودن و مرور بسعد الدوله دانند تلگرافی از کرمان از طرف نظام التجار بتوسط آقا شیخ علی بمجلس مغایره شده و راجع بتفکرات شخصی بود در این موقع قرائت شد. لایحه در توضیح مجلس و شرح فوائد آن و اظهار همراهی در تأسیس بانک ملی از طرف امام جمعه بمجلس رسیده و در این لایحه اظهار شده بود که برای شرکت در بانک من بزرگواران بخواهند بطلان شخصاً مینمهند و اشخاص و اطراف ایشانهم بتقدمت ممکن امداد خواهند نمود.

سعد الدوله - پس از قرائت لایحه